

CHÍNH SÁCH NGOẠI THƯƠNG

Bài 4

Hội nhập khu vực và các hiệp định thương mại song phương

Trường Chính sách công và Quản lý Fulbright
October 2022

Ari Kokko

Copenhagen Business School

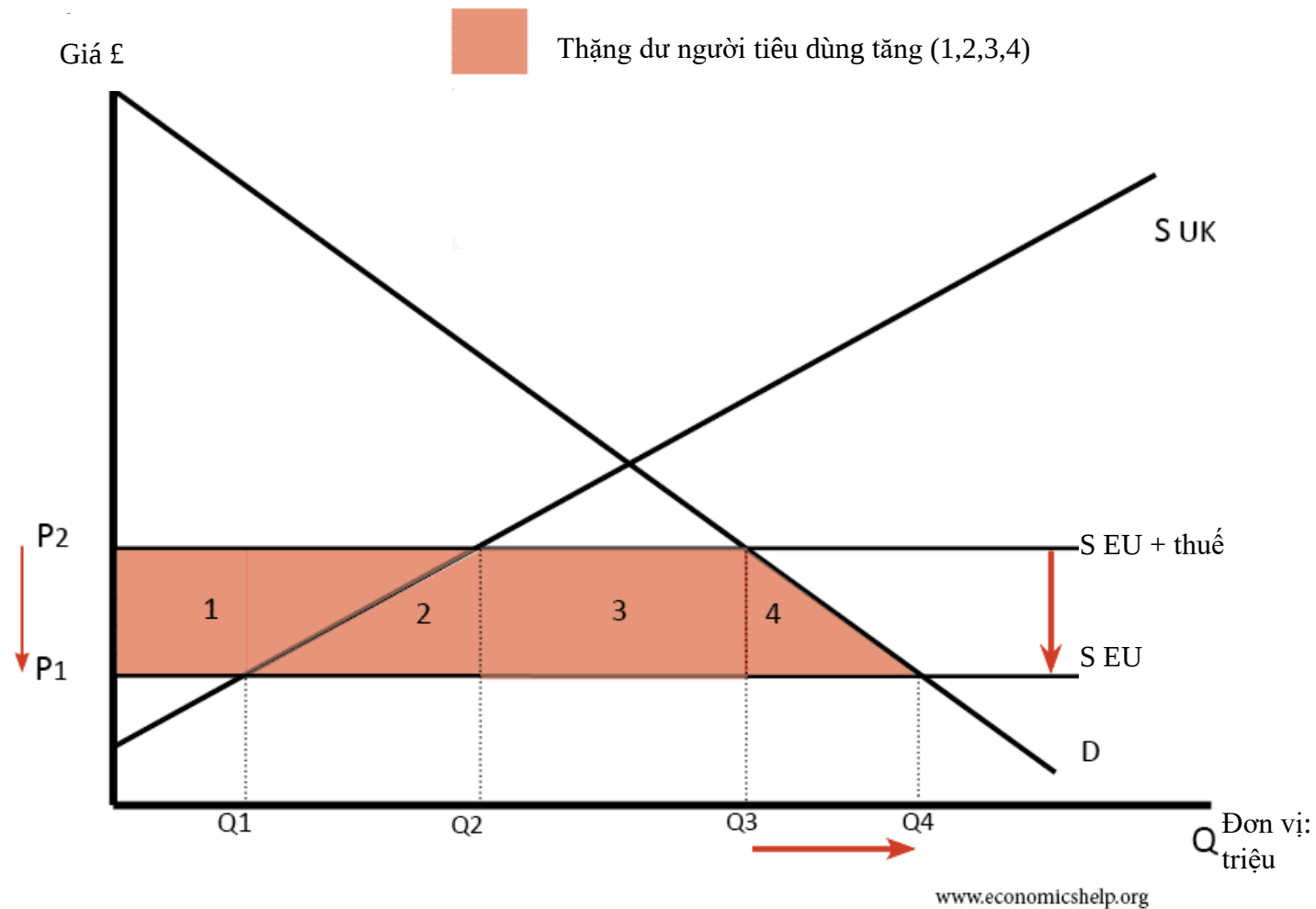
Hội nhập khu vực

- Khác biệt lớn giữa hội nhập theo *kiểu cũ* và *kiểu mới*
 - Hội nhập *kiểu cũ* dựa trên lý thuyết thương mại tân cổ điển. Lợi ích nhỏ đến từ các hiệp định đơn giản.
 - Hội nhập *kiểu mới* dựa trên lý thuyết thương mại hiện đại. Tính kinh tế theo quy mô tạo ra các tác động lớn nhưng các hiệp định thương mại ngày càng phức tạp

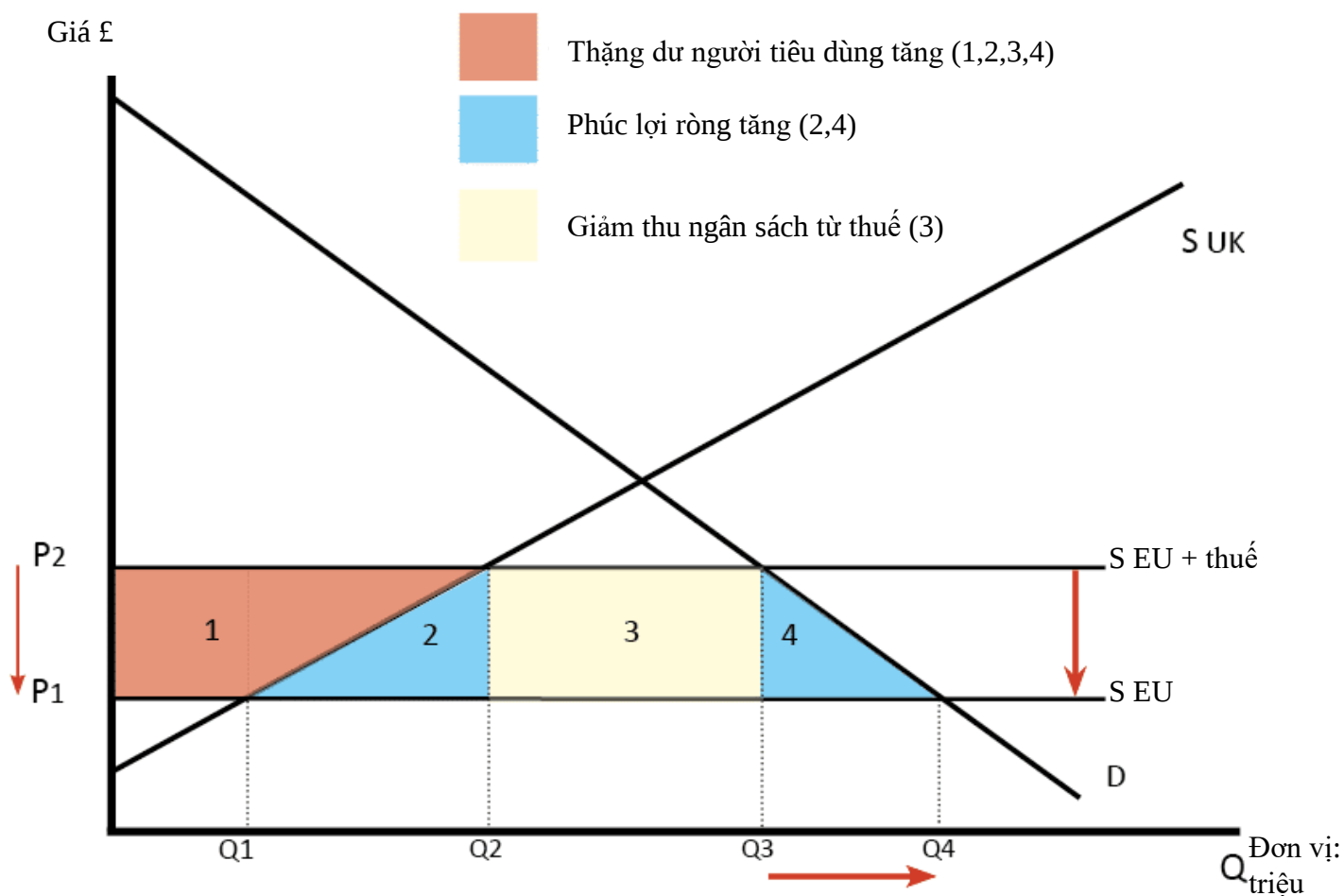
Tác động của hội nhập *kiểu cũ*

- Tạo lập thương mại
 - Giảm thuế tạo ra các dòng chảy thương mại mới từ các thành viên khác của hiệp định hợp tác khu vực (RIA)
 - Luôn là kết quả tích cực
- Chuyển hướng thương mại
 - Giảm thuế cho một số (= các thành viên của RIA) nhưng không giảm thuế cho các nước khác (= các nước nằm ngoài RIA) có thể dẫn đến hiện tượng thương mại không chảy đến các nước sản xuất tốt nhất trên thế giới mà đến các nước sản xuất tốt nhất trong RIA
 - Có thể có hại cho các nước riêng lẻ trong RIA cũng như có hại cho thế giới
- Nhìn chung
 - Tác động theo ước tính của RIA khá nhỏ.
 - Không duy lý trong việc sử dụng nguồn lực cho những thay đổi lớn trong quy định và quy tắc

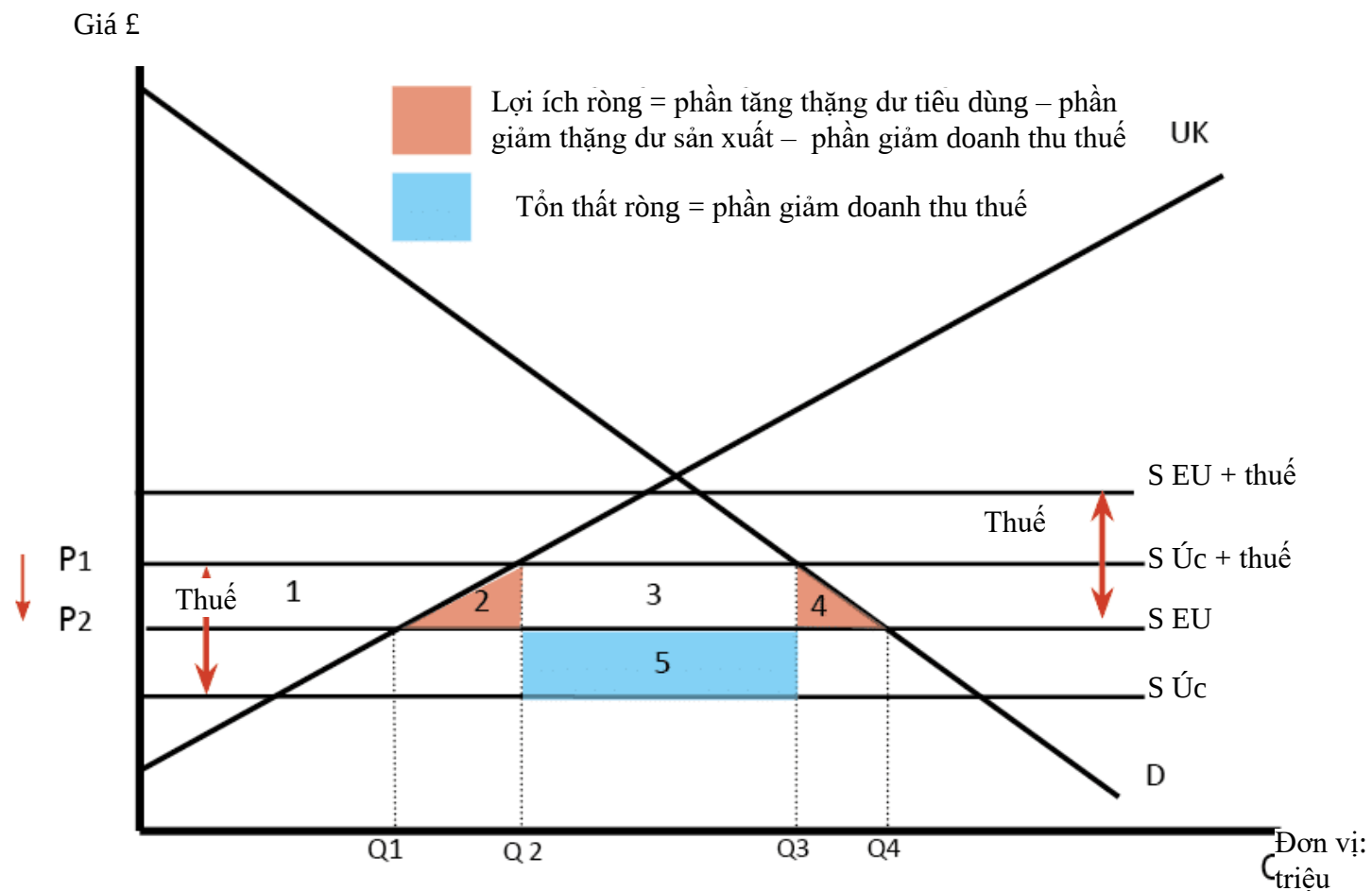
Tạo lập thương mại: thặng dư của người tiêu dùng tăng

Tạo lập thương mại: các tác động khi doanh thu từ thuế và thặng dư của nhà sản xuất bị giảm

Chuyển hướng thương mại

Tác động của hội nhập *kiểu mới*

- Thị trường sân nhà có quy mô lớn hơn đồng nghĩa với cạnh tranh khốc liệt hơn và thay đổi mang tính cơ cấu
- Số lượng doanh nghiệp sẽ giảm, nhưng những doanh nghiệp tồn tại được – những nhà quán quân khu vực – có quy mô lớn hơn và mạnh hơn nhờ tính kinh tế theo quy mô
- Tổng lợi ích có thể rất lớn, đặc biệt là nếu các hiệp định RIA có tính cạnh tranh cao có tính sáng tạo nhiều hơn
- Tiến trình mang tính nhạy cảm về chính trị: nước nào sẽ có những nhà quán quân khu vực và nước nào sẽ thua cuộc?
- Cần phải tạo ra *sân chơi bình đẳng* (và xứng đáng dành nhiều nguồn lực để hài hòa các quy định và quy tắc).

Các giai đoạn của hội nhập khu vực

- Khu vực mậu dịch ưu tiên
- Khu vực mậu dịch tự do
- Liên minh thuế quan = giống các giai đoạn trên + mức thuế chung
- Thị trường chung = giống các giai đoạn trên + hài hòa các tiêu chuẩn sản phẩm + các yếu tố sản xuất có thể di chuyển tự do
- Hội nhập kinh tế = giống các giai đoạn trên + tỷ giá cố định + phối hợp chính sách
- Liên minh kinh tế và liên minh tiền tệ = giống các giai đoạn trên + một đồng tiền chung và ngân hàng trung ương chung + chính sách kinh tế thống nhất

Hài hòa hóa có thể tiếp tục đến đâu?

- Một số yếu tố sản xuất không thể "đồng nhất"
 - Vị trí địa lý: trung tâm vs. ngoại biên
 - Mật độ dân số
 - Thời tiết, khí hậu
- Cần phải đa dạng hóa để bù đắp cho các vị trí bị thiệt thòi (ở khu vực ngoại biên, có mật độ dân số thưa thớt, lạnh lẽo và mưa gió)

Và chuyện gì sẽ xảy ra nếu hội nhập thực sự thành công?

- Cho đến hiện tại, hội nhập chỉ được xem là để giảm chi phí thương mại và kết quả là thương mại rõ ràng có cải thiện
- Tuy nhiên, hội nhập hoàn toàn có nghĩa là chúng ta sẽ chuyển sang *quy luật một giá (law of one price)*
- Nếu chi phí vận chuyển và sở thích riêng của từng nước vẫn còn tồn tại, khối lượng thương mại thực ra có thể đi xuống

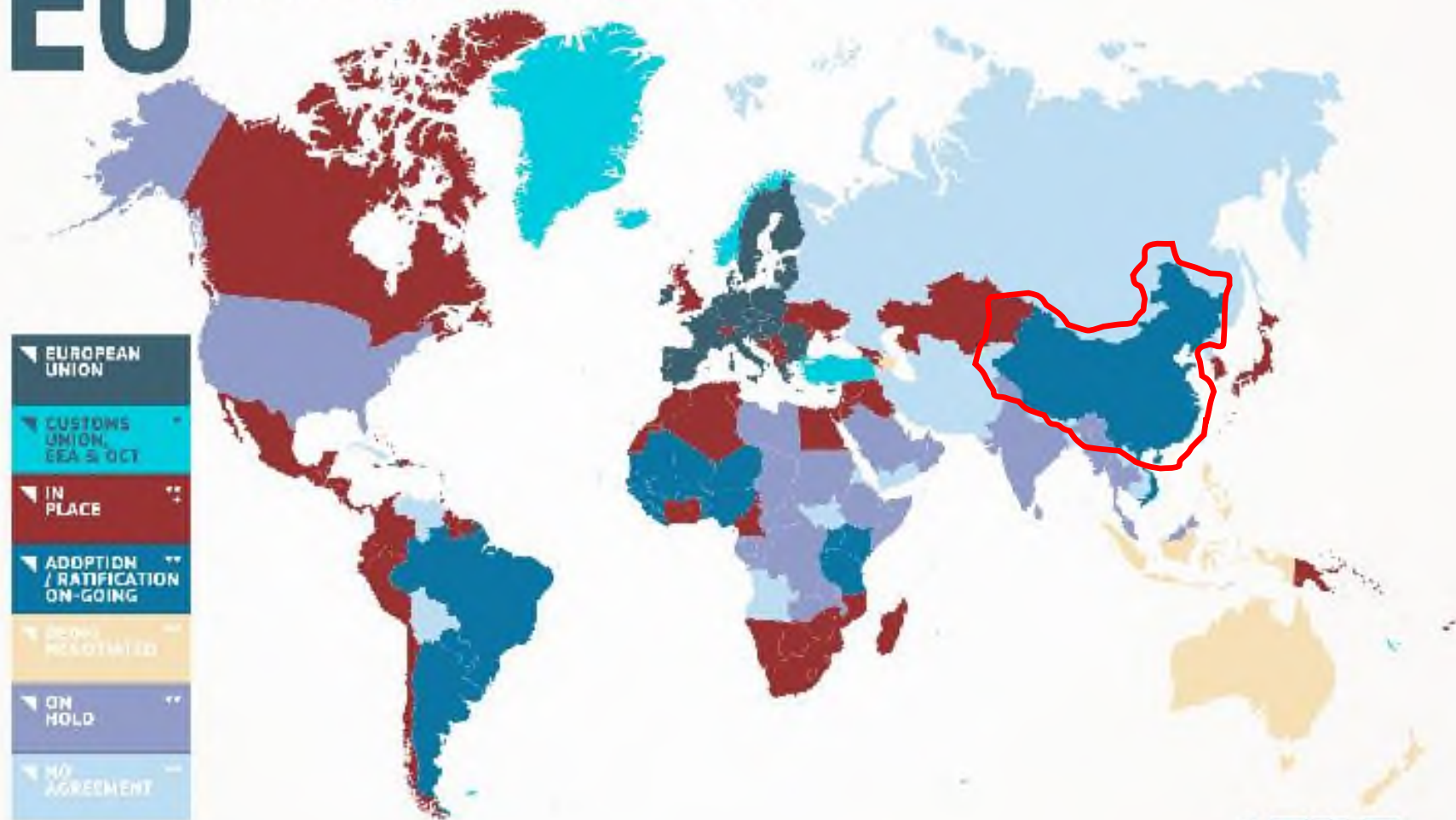
Đồng thời, một loạt các hiệp định thương mại song phương được ký kết

- Hiệp định thương mại song phương (FTA) nghĩa là các nước sẽ giảm thuế cho hàng hóa của các đối tác trong FTA
- Không có liên minh thuế quan, nghĩa là quy tắc xuất xứ (ROI) vẫn quan trọng: thương mại tự do chỉ dành cho hàng hóa được sản xuất ở các nước đối tác
- Chủ yếu vẫn là hội nhập *kiểu cũ*, với một chút điều chỉnh
 - Có thể bao gồm các lĩnh vực không nằm trong WTO (như FDI)
 - Cắt giảm thuế nhiều hơn so với WTO
- Vẫn khó lý giải tại sao các nước vẫn tốn công sức đầu tư vào ký kết các FTA với các đối tác cách xa mình

Ví dụ: Các hiệp định thương mại của EU ở châu Á

- Hiệp định Thương mại Tự do EU-Hàn Quốc (2015 / 2011)
 - Hiệp định Đối tác Kinh tế EU-Nhật Bản (2019)
 - Hiệp định Thương mại Tự do EU-Singapore (2019)
 - Hiệp định Thương mại Tự do EU-Việt Nam (2020)
-
- *Hiệp định Thương mại Tự do EU-Indonesia (đang đàm phán)*
 - *Hiệp định Thương mại Tự do EU-Philippines (đang đàm phán)*
 - *Hiệp định Thương mại Tự do EU-Thái Lan (đang đàm phán)*
 - *Hiệp định Thương mại Tự do EU-Ấn Độ (tạm ngưng)*
 - *Hiệp định Thương mại Tự do EU-Malaysia (tạm ngưng)*

EU trade agreements 2021

¹ European Economic Area (EEA) Overseas Countries and Territories (OCT)

² Free Trade Agreement (FTA), Deep and Comprehensive Free Trade Agreement (DCFTA), Investment Agreement, Enhanced Partnership and Cooperation Agreement (EPCA), Partnership and Cooperation Agreement with preferential elements (PCA)

³ The agreements with Chile, Tunisia, and Bahrain and Southern Africa are currently being updated; the updated agreement with Mexico is under ratification. The DCFTA with Georgia does not apply in South Ossetia and Abkhazia. The agreement between the EU and the United Kingdom is applied provisionally, pending ratification by the EU.

Đại chiến
lược?

*EU có đang cố
gắng bao vây
Trung Quốc?*